

Szerkesztői iroda

és kiadóhivatal:

Ifj. Cirner Józsefnél
Magyar-utca 2. sz. n.,
hova ugy a nap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és hirde-
tések bérmentesen
küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Megjelenik
minden vasárnap.

KÖZÉRDEK

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Előfizetési feltételek:

helyben hazhoz hord-
va vagy vidékre pos-
tán küldve
egész évre 4 frt,
félre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt

Hirdetések díja:

□ ezentiméterenként
3 kr. Kereskedők és
gyárosok külön ár-
kedvezményben ré-
szesülnek. Bélyegdíj
30 kr.

Nyilvtár sora 20 kr.

Pályaválasztás előtt.

Még egy pár nap a szünidőből s azután országjárta megnyílnak a különböző jellegű iskolák kapui a tanulni vágyó ifjuság előtt, kik tömegestül szinte megdöbbentően nagy számmal özönlik el a tanintézeteket, melyekben jövő életpályájukra kívánnak előkészülni s biztos megélhetésüknek alapjait akarják lerakni.

Az utóbbi évtizedek kulturtörténete, a tanügyi statisztikák adatai azt mutatják, hogy hazánkban a különböző életpályákra előkészítő és azokra képesítő tanintézetek száma csaknem megkettőződött s különösen a tudományos pályákra képesítő iskolák felé oly tömegesen, akkora rajokban özönlik a gyakorlati élet követelményeivel és igényeivel mitsem törődő, kellő alapismerettel nem bíró, gyöngébb tehetségű gyermekifjuság is, hogy az iskolák nem képesek már őket magukba fogadni s törvényes intézkedések váltak szükségessé az iránt, hogy az egyes intézetek osztályaiban felvehető növendékek létszáma bizonyos mértékig korlátoztassék. Valóságos invázió indul meg augusztus végső és szeptember első napjaiban az iskolák falai felé, melyek pedig éppen ezekben a napokban egy nagyon is szomorú és nagyon is leverő látványosságnak szoktak a színhelyei lenni. Értjük ez alatt a szomorú dolog alatt a javító vizsgálatokat.

A szülők és a szülők által a legtöbb esetben kényszerített ifjak természetesen elfogultságukban nem látnak ebből a vigasz-

talán képből semmit s a messi jövőről álmodozva, nem veszik észre, nem akarják meglatni, hogy az iskolai növendékek több mint 30%-a elbukik utközben s áldozatává lesz szerencsétlen társadalmi felfogásának, mely abban áll, hogy mindenki szeretné gyermekét „ur“-nak nevelni. Azokat a javító vizsgálatokra utasított kegyelemkérő tanulókat egészen más szempontokból szokták megítélni a szülők s eszökbe sem jut arra gondolni, vajjon az ő gyermekeiknek nem-e az a sors jut pár év múltán osztályrésztül, mivel talán hiányzik bennök a tanulói pályára megkívántató szellemi képesség, lelki tehetség es erős elhatározás, ami nélkül elhullanak utközben menthetetlenül. A legtöbb szülő még azzal sem gondol, hogy azok az ifjak, kiket a tanárok szánó kegyelme könyörületből át-bocsát a javítóvizsgálaton, csak a proletárok számát fogják szaporítani későbbi időben, s keserű érzések között gondolnak vissza arra az időre, mikor a pályaválasztás előtt állva, szülőik egyenes akaratából, azoknak kívánságára egy hosszú élet gyötrelmességének vetették meg alapjait.

Aki figyelemmel és mélyebb megfontolt-sággal vizsgálja az életet s a különböző kenyérszerző pályákon működő egyének társadalmi és életviszonyait, annak lehetetlen be nem látnia, hogy a proletarizmus a legnagyobb mértékben a tanult, intelligens osztályból toborozza hibeit s a sorsukkal elégedetlen, zugolódó, panaszkodó és nyomorgó emberek legnagyobb százaléka a felig képzett emberek sorából kerül ki. Tehetségihiány,

rossz anyagi viszonyok és más, itt részlete-
sen elő nem sorolható okok miatt az isko-
lak növendékeinek több mint 50%-a kény-
telen tanulmányait a fele uton felbeszaki-
tani, még mielőtt a tisztességes megélhe-
tést biztosító okmányokat megszerezte volna,
s ekkor, lelkében a keserűséggel, bizonyos
önmeghasonlással lép ki a gyakorlati életbe,
a nélkül, hogy tudna, mihez kezdjen és mi-
ből tartsa fenn magát.

A legtöbben ezek közül a kishivatalnoki
pályára adják magukat, s míg közülük egye-
seknek sikerül tisztességre pozícióra felkü-
zdeni magukat, a legtöbbnek sorsa keserű
csalódással, életviszonyai örökös nélkülözéssé
válnak. Ezeknek az embereknek műveltsé-
gükből kifolyólag is nagyobb társadalmi igé-
nyeik vannak, de csekély fizetésükből azokat
ki nem elégíthetve, valóságos martírjai lesz-
nek az életnek és az iskolának, melynek
falai közé a szülői szeretet idealizma sa
kényszerítette.

Valójában rosszul esik látnunk és tapasztal-
hunk, hogy a szülők, nem számolva a gya-
korkorlati élet tanulságaival, gyermekeik pályá-
választásánál tulnyomó részben elsőbbseget
adnak a tudományos életpályának
s minden mélyebb megfigyelés, gondolkodás
és a tényleges viszonyok kellő mérlegelése
nélkül hanyagolják el a gyakorlati
élet pályákat, melynek például a keres-
kedelem és az ipar, melyeken pedig szorgalom-
mal, igyekezettel és erős akarattal sokkalta
kedvezőbb existenciát biztosíthat magának

TÁRCZA.

Mara Gábor sirjánál.

(Honvédőrnagy volt. Elcsesett a kőkösi csatában 1849-ben.
Sirja a tekei templom délkeleti oldalánál van.)

Nyugvó vitéz, mi jó helyed van itt
Ez egyszerű kis templomhoz közel!
Ki oda viszi lelke lángjait,
Imáttal itt sem haladhat el;
Mert itten is oltárt talál a hit
S az égre vágyó lélek ünnepe!
Dicsugarát egyformán hinti rája
Az örök eszme tiszta, szent világa.

Ott ige zeng magasztos áldozatról,
(Halálra vitték az ég szent fiát)
De életnek csirája tört fel abból
S feltámadott az elbukott világ.
És áldozat beszél e néma hantról,
Egy nemzedékre hintve glóriát,
Mely, míg hazája üdvét várta, kérte,
Olyan boldog volt, hogy meghalhat érte!

Oh, messzetűnő szent csodák világa,
Im, újra látjuk diadalmaid!
Fölkel megint a földnek óriása,
Ki bős tusákon mennykövet hajít,
Nép, mely haraggal zsarnokához vágja
Megunt, lerázott szolgálócsait;

És egy vonással, melyet kardja vág,
Letörli a multak gyalázatát!

Ah, hősöket szül a vén föld magából,
Kiknek nyomán életre kél a hant;
Regeképet mutat megint a távol:
Elhagyja tornyát bongó vén harang
És lesz imára hívő szózatából
Ágyuk dőrején diadalmi háng,
Hogy hivogassa mind, ki vágyat érez,
Imára a szabadság Istenéhez!

Megtört, lefoszlott századok nagy átka,
Ezrek szívében egy lett a gondolat!
Szerelmét küldi harcra ifju mátká
Meghalni büszkén a zászló alatt.
Az anya hősi gyermekét megáldja,
De könye nincs, hogy egyedül maradt!
Fáj, fáj a szív, de ki gondolna rája,
Ha áldozatra hívja szent hazája?!

És mentetek! szemünk ámulva látta,
Hogy a szabadság mily csodát mivel;
Mint telik be a föld türelmes háta
Vad zsoldosoknak elhullt ezrivel.
Örök sugárt derít e szent csatákra
A történelem fénybetűivel,
Hogy honszerelmét e lapról vegye
A rideg kornak árva gyermeke!

Nyugvó vitéz, mi jó helyed van itt
Ez egyszerű kis templomhoz közel!
Ki oda viszi lelke lángjait,
Imáttal itt sem haladhat el,
Mert itten is oltárt talál a hit
S a szomju lélek itt is ünnepe!
Azt fogja majd e néma kö jelölni:
Szabad nekünk büszkén az égre törni!

Azt hirdeti majd itt e néma kö,
Hogy lánczot többé el nem tűr karunk;
Megerdemelve jól egy szebb jövő.
Élünk tovább, mert élni akarunk.
Vagy ha vihart hoz mégis az idő,
A szabadsághoz hiven meghalunk;
A jövő fénye csak sirunkra szálljon,
De itt e földön rabot ne találjon!

Szabó Jenő.

Falun.

A nyárutó egyik verőfényes vasárnapjána
reggelén vidám társaság gyűlt össze,
hogy egy napra elhagyja a kis várost még
mindig csodálatos, új tüneményként bámolt
poros járdájával, előttünk megszokott, de az
idegenek előtt ócskaság számba menő régi
házaival, girbe-görbe utcáival és ehhez ha-
sonló pletykáival. A hegyek máskor oly éle-
sen látszó körvonalait már az a sajátságos

bárki is, mint az előzőlött és végtelen lassu haladást biztosító kishivatalnoki pályán.

Igy pd. utalhatunk a vasiparosok s különösen az ugynevezett épületlakatosáru-gyártmányokat készítő, jól képzett iparosok helyzetére, kik naponta 2—3 forintot keresnek s ha alaposabb képzettségök van, mint munkavezetők, állandó alkalmazás mellett még többet kapnak. A jó nyomdászok szintén szép és biztos keresetre találnak s a gépészek szintén. Az építő iparosoknak állandó elfoglaltatásuk van, s hogy szükség van értelmes, jó munkásra, igazolja a tömérdek olasz munkás, kik a nagyobb képzettséget igénylő vasúti építkezéseknél gazdag keresetre találnak. De az ipartól eltekintve, utalhatunk egy igen tisztességes, jó pályára: a községi jegyzői pályára, melyet nálunk még meglehetősen negligál a szegényebb család ivadéka, pedig jobb állás a kántortartói, kis gazdatiszti, sőt igen sok nyomoruságos fizetésű, de nagy igényekkel terhelt lelkészi állásnál is, s hogy ez állásra is mily kevesen képesítik magukat, természetesen a bizalmat és megnyugvást keltő magaviseletet is megkövetelve, — naponta láthatjuk, kivált most, midőn az oly fontos állami anyakönyvvezetői állomások betöltéséről van szó. Az urhatnomság ördöge, a látszólag könnyű és munkanélküli életmód csábítja a legtöbb fiatal embert az iskolák falai közé, s tereli helytelen irányba a szülői gondoskodás és szeretet, melyet azután megbánni már késő, jövätenni pedig sohasem lehet.

Elmondottuk pedig ezeket a dolgokat a közeledő tanév elején azért, hogy a szülőket gondolkodásra készítsük, nehogy gyermekeik pályaválasztása előtt állva, az üres látszat és hű ábrándozás útjára lépjenek.

Állami anyakönyvvezetés.

A m. kir. belügyminiszter 73095—95. sz. a. a következő körrendeletet intézte valamennyi vármegye közönségéhez.

Körrendelet.

Az állami anyakönyvekről szóló 1894. évi XXXIII. t. cz. a születések és halálesetek

homály tette bágadtta, mely a meleg, száraz nyárutó egyik jellegző tüneteméye, de azért a nap aranyos sugarai mintegy előntöttek ragyogó fenyűkkel az egész láthatárt, melyre felhőtlen, tiszta ég borult. Oh ez a friss, éltető levegő, vegyülve a sarju kellemes illatával, a folyton váltakozó fáj a Maros messze kigyózó ezüstös szalagjával, mily gyorsan fölélénkíté s beszédessé tevé a társaságot, mely annál fesztelenebbül adta át magát az együttlet edes, zavartalan gyönyörének, mennél távolabb maradt el a poros városka az élet mindennapi gondjaival. Szem, száj beszédesebb, arcz vidámabb lett. Apró történetek kerültek elő, melyeknek éppen nem volt sivalmas végük, s ha hébe-korba az országot pora élénk tüszentésre is ingerlé egyik-másik bájos utitársnónket, a rá következő pillanatban előtörő friss szellő fuvalma annál háládatosabb üdvözlésre talált. Elértük s elhagytuk a legközelebbi helységet vásáros néptől nyugzó piaczával, majd egy ősi, pompásan fekvő kastély mellett haladtunk el, melyet eddigi elhanyagolt állapotából kiemelve, feltűnően csinosít, rendezi és építi ifju örököse. Majd a havasi patak partján haladva, mely szilaj rohamában koronként jókora darabot szakít ki a folyton keskenyülő utból, egy szép, szőlővel, gyümölcsösrel rakott hosszú völgybe értünk, módos, jól épített községekkel, melyeknek

bejelentésében új polgári közkötelességet állapít meg, melynek elmulasztása büntetettik.

Hogy tehát ezen közkötelességről mindenki idejekorán tudomást vegyen, ezennel elrendelem, hogy a /- alatt mellékelt hirdetmény kellő számban sokszorosítottván, a vármegye összes községeiben a község (város) házában, továbbá a vármegye valamennyi állami anyakönyvvezetőjének helyiségén kifüggesztessek, azonkívül megelőző 5 vasárnapon, azaz szeptember hó 1. 8. 15. 22. és 29. napjain a község házában az összegyűlt közönség előtt a községi előjáró által élő szóval is kihirdettessek és megmagyaráztassék. Budapest, 1895. augusztus 20-án. Perczel s. k.

Hirdetmény

a születéseknek és haláleseteknek az állami anyakönyvvezetőnél való bejelentése tárgyában.

I. Bejelentési kötelezettség.

A születéseket és haláleseteket folyó évi október hó 1-től kezdve az állami anyakönyvvezetőnél kell bejelenteni.

Minden születés és halálest azon állami anyakönyvvezetőnél jelentendő be, kinek kerületében előfordult. Vasuton, hajón történt születés és halálozás a kiszállítás, illetőleg kiszállítás helyén illetékes anyakönyvvezetőnél jelentendő be.

Minden születés legkésőbb a születéstől számított egy hét alatt jelentendő be. Halva születettek vagy szülés közben elhaltak legkésőbb a születést, illetőleg elhalálozást követő legközelebbi hétköznapon jelentendők be. Minden halálest legkésőbb a legközelebbi hétköznapon jelentendők be.

A születés bejelentésére fokozatosan az alábbi sorrend szerint kötelesek:

- a) a törvényes atya;
- b) a születésnél közreműködött bába;
- c) a születésnél segédkezett orvos;
- d) mindazok, akik a szülésnél jelen voltak;
- e) az, kinek lakásában a születés történt.
- f) Ezeken kívül a bejelentésre kötelezett az anya, mihielyt erre már képes.

A halálest bejelentésére fokozatosan kötelesek:

- a) A családfo;
- b) a családtagok;
- c) az, akinek lakásában a halálest történt;
- d) a háztulajdonos, ha a házban lakik. A bejelentéskor a halottkem által kiállított halottvizsgálati bizonyítvány felmutatandó.

Ugy a születés, mint a halálest bejelentésére a sorrendben utóbb nevezettek csak

akkor kötelesek, ha megelőzőt kötelezett vagy nincs, vagy pedig a bejelentés megtételében akadályozva van. A bejelentés szóbeli és a bejelentésre kötelezett, vagy annak megbízásából más oly egyén által teljesítendő, ki a születésről, illetőleg halálestéről közvetlen tudomással bír.

Szülházakban, kórházakban, letartóztatási intézetekben, dologházakban, laktanyákban, vagy egyéb polgári vagy katonai közintézetekben történt születések, illetőleg halálesetek bejelentése az intézet előjáróságának kizárólagos kötelességet kezezi.

Az állami anyakönyvvezetőnél azokat a születéseket és haláleseteket is be kell jelenteni, melyek f. évi október hó 1-ső napja előtt történtek ugyan, azonban október hó 1-ig a felekezeti anyakönyvbe be nem jegyeztettek.

Aki új szülött gyermeket talál, köteles erről lehetőleg azonnal, de legkésőbb a következő napon a községi előjáróságnál jelentést tenni.

II. Büntető határozomány.

A bejelentésre kötelezett, ki a bejelentést a megszabott határidőben nem teljesíti, vagy aki tudva valótlan bejelentést tesz, amennyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik, kihágást követ el és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik.

A keresztény házassági jog alapja a római jogban.

Irta: Biró Dezső.

Egyetlen eszme sinc-en ma, mely ne mutatna fel fejlődésszerű mozzanatot. Minden elvnek, minden eszmének megvan az ő belereje, logikája, mint minden élő organizmusnak, s ha egyszer működése megindult, nincs erő, ami fejlődése folyamatában feltartóztatná. Ha valamely erő azonban más mederbe hajtana folyását, corrosiv hatást gyakorolna arra, amire amaz erő hajtotta.

Egy jogi elv, egy társadalmi eszme sem áll elő készen, amint azt ma „én“-ünk bírja, élvezni hasznát a nagy társadalom, hanem hosszú század, sőt ezredév produktuma. Vallás, tulajdon, állameszme, társadalmi tendenciák, mind változásnak vetvék alá; e változás oka a kor, a korban az emberi gondolkodás fejlődése, a civilizáció. A civilizáció haladása nyomán egy-egy eszme alapját, csiráját

dal-iv, melyen át, mintegy keretben, gyönyörű távlatban festőleg látszanak a csak-lyai kő mevedel...

De ime, örömtelt arcczal siet elő a házi gazda, majd a szeretetreméltó háziasszony ékes bimbóként fejlődő szép leányaival, megelégedésüket fejezve ki, hogy elég gyorsan beváltottuk a látogatás ígérését. Egy pillanat alatt leráztuk az uti port, szétnéztünk a lakályosan berendezett szobákban, üdvözöltük a komolyan pislogó papagályt s azazai asztalhoz ültünk, sőt kopceztintgattunk is, hogy ebédig újra jó étvágyunk legyen. De lett is, mert hiszen ehhez nem sok kell azoknak, kiktől távol maradt a gond és szívük teljes örömeivel örvendhettek a csöndes, békés fészkek szépségeinek, melyeket egy ritka kedves, boldog család meg tudott teremteni szellemmel, ügyességgel s a természet igaz szeretetével. Egy séta a nagy terjedelmű kertben, melynek fái roskadoznak a szebbnél szebb gyümölcsök sulya alatt s hol a virágok frissességét, a gyp üde zöldjét a gondosan tartott vízvezeték öntözése segíti elő; — egy fürdés a havasi patak vizével megtöltött bazainban, — a ritka szépen mivelt kerti szőlőtábla gazdag termésének megtekintése s azután egy kis édes semmittevés éppen jól kitöltötte ebédig az időt.

Asztalhoz ültünk. Hátunk mögött nem ál-

az ó-korban találjuk, csak hogy ami akkor a pogányság durva eszméi által még csiszolatlan tömeg, konglomeratum, a kereszténység átídomító, finomító hatása alatt eszményi jelleget nyert. Hiszen, hogy csupán egy példát említek, a női élet hosszú, komor éjébe a kereszténység veti az első isteni sugarat, s akit a pogány világ annyira megalázott, felemeli arra a piedesztálra, melyet erényei megerdemelnek. A civilizáció eszméi mint ezüst folyamok járják az egész világot át, megnevesítve mindent, mi élet-erővel bír fennállhatni az elvek nagy küzdelmében, megsemmisítve mindent, minek lényege rombolni képes a fejlődés proceszuszusát. A történelem felmutat sok eszmét, rendszert, mely megsemmisült, mert rossz volt, de mutat sok olyant is, mely mint vörös vonal, a mai napig húzódik. Így van a házassági joggal is. Mennyi század, mily sok nemzedék életén keresztül éri el a fejlődés ama fokát, melyet elfoglal Rómában, a jogmívelés fénykorában. Az tény, hogy a keresztény jogtudomány a római jogból vált ki, tehát a mai házassági jog alapját és institúcióit is a római jogból vettük. Lássuk.

* * *

A házasságkötést, a ker. jog tanítása szerint, megelőzi az eljegyzés. Az eljegyzés határozottan római eredetre vall, miként Florentinus mondja: „Sponsalia sunt mentio et repromissio nuptiarum futurarum.“ Az egyházjog szerint az eljegyzés házassági ígéret, a római jogban repromissio. Azon nincs mit csodálkoznunk, ha az ós Róma az eljegyzést csillogó fényvel vette körül, míg a kereszténység az egyszerű jegyváltásnál marad. Róma és egyáltalán a pogány világ a nőben, habár „Mater familiae“-nek nevezte, csupán dolgot látott. Formális szerződést kötött s azt megfizette és megfizettette. A keresztény világ a nőt felemelte, jogot és kötelemet ad neki; itt tehát szellemi, lelkiismereti szerződésről van szó, honnan a külső illogás bátran elmaradhat. Később azonban, Ulpianus tanúsága szerint, az „Arrha sponsalitia“, a jegy-ajándék, nem okvetlenül szükséges,

lottak lakájok, az asztal nem roskadozott ezüst-arany terítéktől; sem cifra tengerihalak és rákok, sem strassburgi pástétom, sem Cliquot, sem Moet et Chandon pezsgője nem csiklandozta étvágyunkat. Nem is volt szükség rá, mert mind az a jó, amit föltaláltak, kiváló izléssel volt készítve, szívesen volt kínálva és sűrű kocczintások között oly vidáman elköltve, amint csak kitelt tőlünk, akiknek igazi jó napjuk kerekedett. Természetes, hogy a kedélyes eleveség a hölgyek — s első sorban a háziak — szeretetreméltóságának volt kifolyása, mely egész nap kifogyhatatlan volt. Ebéd után ki-ki siestázott, amint akart; ringathatta magát a ruganyos kereveten, hallgathatta a csacska papagály Kossuth-nótáját és eleven diskursusát. Akik nem akartak szunyókálni, ismét a kertbe mentek és amint illik egy nagyon megelégedett publikumhoz, egyhangulag csatlakoztak egy szép barna teremtés véleményéhez, mely szerint a kis virágu napraforgó aranyos szirmaival feltétlenül gyönyörű diszül szolgál — kivált ő rajta; — jót nevettek Kneip rendszerének féllábbal való próbakisérletén, s végül egy árnyas diófa hatalmas sátora alatt vonultak meg élénk csevegésben.

A társaság legkomolyabb tagja eközben nagy áhitattal kérte a régi templom megtekintését, mit — bizonyosan jó magaviselete

ig végre a középkorban egészen formalitássá lesz. A mellékes dolgok elenyésztek, azonban azt, ami az eljegyzés lényege, az ígéretet, lekötöztetést, a mai házassági jog átvette. Szokásjogi követelmény volt Rómában, a jegyeseket kikérdezni. „Spondeo?“ „Spondeo.“ A kikérdezést a házasság előtt a trienti zsinat elrendelte s a lelkeszt utasította, hogy „Necessitate praecepti“ ne csak arról győződjék meg, miszerint „Suo nutu“, vagyis kényszer nélkül lépnek frigyre, hanem „Quum nemo ad matrimonium admitti possit, qui ignorat orationem Dominicam etc.“ győződjék meg arról is, hogy a jegyesek méltóan járulnak-e a frigyhez? Rómában is, mint Papinius értesít, a jegyeseknek iskolája volt, hol „De questionibus matrimonialibus agebatur“.

Az eljegyzést követte a tulajdonképpeni házasság. Mi a házasság a római jog szerint? Modestinus szerint: „Coniunctio maris et feminae, et consortium omnis vitae, divini et humani iuris communicatio.“ És mit ígér ma a házasulandó a „Holtomiglan holtodiglan“ által? Hűséget, önfeláldozást, szeretetet, mindenben közösséget, hol türes és szenvedés épp úgy osztályrésze lesz mindkettőnek, mint a jóllét, boldogság. A keresztény világnézet csupán a külsőségeket változtatta, de a dolog velejét nem vetette el. Az ós Róma a teljes beleegyezést az élet-közösségbe a „Consortium conjugale“-ban látta, ebben látja a keresztény-jog is. A fiú, házassága előtt, kéri atyja beleegyezését, áldását; kéri, hogy nejét vegye családjába; a mai jog a — még az atyai hatalomtól függő — jegyeseknek rendeli, hogy tegyen tanubizonyosságot, miszerint a szülő a házasságot helyesli. A római jog szerint is, az apai hatalom alól felszabadult fiú nem tartozik kérni engedélyt.

Ezek azonban csupán lényegesek bármely házassági jogban, de nem ebben áll a házasság állaga. Fő kérdés itt az, hogy minek tartjuk mi a házasságot s minek tartotta azt Róma?

A mai egyházjog szerint a házasság er-

jutalmául — meg is ígérték. Felmentünk tehát a dombtetőre, melynek oldalát dus termésű szőlő borítja. A repedezett templomot hajdan erős, lőrészekkel ellátott, most már nagyobb részben leomlott kőfal környezi. A templom falában nagy római téglákat lehet látni; a szentélyben vas kötéssel összefogott elég szép boltívezet fut össze, de az eredeti stílusnak csak az egyik befalozott ablak felső részén van némi nyoma. A padozat római téglával van kirakva, egyébként pedig minden kő vérszőlő, pusztulásról beszél, s ezt jelzik részben a cziinterem sarkóvei s a jeltelen sirdombok is az 1784. és 1848. szomorú évekről.

A nap hanyatlani kezdett, a társaság egy kiálló szirtfokra kapaszkodott s onnan nézte, amint a lángoló sugarak lassanként eltűnődeztek a magas bércz mögött. Visszatérve, újból gyorsan felterült az asztal, s mert a jó étvágy most sem hiányzott, a dus özsonya teljes méltánylásra talált. Szíves, meleg bucsuzás után az ujhöld halvány fényénél keltünk utra. Lassanként csak a csillagok miriádjai s a láthatár szélén fel-fellobbanó villámok vetettek fényt az esthomályban, mely elfedte a csendes kis falut s a kedves család lakását, hol felfrissülve, könnyű szívvel, vidám lélekkel egy igazi jó napot töltöttünk s amelyre itt a „városban“ sokszor kedvesen gondolunk vissza. **B.**

kölcsi szerződés, mely erkölcsi jelle-
gében hordja szentességét. Ez erkölcsi szerző-
dés két különemű fel közt a legkihatóbb,
amennyiben ez életre köttetik. Mítt szerző-
dés: lelkiismereti szerződés, tehát különbö-
zik bármely más, dolgot illető szerződéstől;
anyaga a két személy, formája a két személy
akarata. Czelja kettős, ugymint a két sze-
mély jogos és szerződészerű, szentesített
együtt élése a társadalomban, gyermekek
szülése, nevelése, vagyis a társadalom növe-
lése. Nem elég tehát csupán a házasság for-
májához az, hogy a két személy együtt él-
jen, ez csak individuális haszon; hanem kell,
hogy a két személy a szociális hasznot is
szem előtt tartsa, ez pedig a társadalmi in-
dividuumok szaporításában áll. Erkölcsi czelja
pedig: a gyermekek felnevelése, taníttatása.

A római jog szerint a házasság együtt-
élés, a törvény által szentesítve, tehát con-
sensualis contractus, de nem erkölcsi szer-
ződés a szó szoros értelemben, mit bizonyít
a házasság czelja is „Liberorum procrean-
dorum causa“, vagyis az individuális haszon
a czel tekintetében nem létezik, csupán tár-
sadalmi és állami hasznonról van szó. Ez az
első különbség az ó és az új jog között. A
gyermek-nevelés nem társadalmi haszon
Rómában, hanem állami czel; azért nevelik,
mert a „Salus rei publicae“ így hozza ma-
gával s ezért rendeli a római törvény „Du-
cere uxorem liberorum quaerendorum causa.“
Továbbá az erkölcsi szerződés, mely a ke-
resztény jogban szentség jelleggel bír, nincs
meg a római házasságkötésben, az a kereszt-
ténység szellemének kifolyása. A római a
házasságot, kivált a pontifex előtt kötött
házasságot, a confarreatiot, szentnek tekin-
tette de nem erkölcsi alapjánál fogva, ha-
nem csupán azért, mert azt a törvény ren-
deli, jóváhagyja. Ez a második különbség.

A római a házasságnál okvetlen kívánta
a szertartást, melyben kifejezést leljen a férj
hatalma, a nő alárendeltsége, hűség és sze-
relem. A keresztény jog mindezt nem ki-
vánta. Van szertartása, de ebben semmi
lényegest nem lát s e szertartás is csupán
a házasság fontosságára, a házasesletre s
annak nehézségeire, de örömeire is mutat.
Lényegest, jobban mondva lényeges részt,
mint a római jog, a keresztény jog nem
csinált. Ez a harmadik különbség.

A házassági akadályok a római jogban
csaknem azonosok a keresztény jog által
felállítottakkal.

Ami a keresztény jogban a tiltó, az a
római jogban az általános akadály; ami a
ker. jogban a bontó, az az ós jogban a vi-
szonylagos akadály. S valamint ma is a leg-
több akadály alól felmentés eszközölhető,
épp úgy a római hatóság is osztogatott fel-
mentvényeket. Csupán egy alól nem volt
felmentvény (főleg a római jog aranykorá-
ban): ha patricius plebeiusal kötött házassá-
got. Ez örökös akadály maradt, maga
után vonva a levis notat is. Ez a kereszt-
tény jogban nem volt meg. Volt itt is u. n.
kaszt-különbség, de ez csupán társadalmi
téren exisztált s ott is mint gyűlölt epidemia,
de a jogfolytonosságra befolyással nem volt
soha s éppen ezért ez házassági akadályt
nem is kepezett, nem is képezhetett. A ke-
resztény jog házassági feleket tekintett, Isten
képmására teremtett embert, nem nézve
azt, hogy patricius az, vagy plebeius. Ez a
negyedik különbség.

* * *

Ha magát a házasság institúcióját néz-
zük, azt találjuk, hogy a római jogban fog-
lalt házasság nem teljes alkotmány, az még

betetőzésre várt. E betetőzést a keresztény jog adta meg, melynek számai a római jogban kezdődnek. A jogi merevséget, mely az ó-kort jellemzi, felváltja a civilizáció s az hozzá a legerősebb motívumot, az erkölcsi elemet, mely a szentség glóriájával vonja azt be. Ezért a római és a keresztény jog kiegészítik egymást, de csak azért, hogy isteni fényt vessen ama nép jogára, mely a hét halom alján a világ legremekebb eszmei terményét hozta létre.

Vidéki társadalom.

— 1895. aug. 28.

A városokban most kezdődik a szezon. Ott van a színház, a hangversenyek, táncestetelyek, kisebb-nagyobb zsurok és egy eszmó műkedvelői előadás, melyek mind arra szolgálnak, hogy a városi ember számára kellemessé tegyék a napokat.

Nem így van ez a vidéken! A rossz idő beálltával legtöbb helyen a valóságos rab-szolgaság időszaka következik be, melyből csak akkor van kibontakozás, ha vendeg jön, vagy ha bemehetnek a városba egy napra, hogy jelen lehessenek egyik vagy másik szórakozást nyújtó estélyen.

A városiak azt szokták mondani, csakis a vidék társaslete bírja meg azt a romlatlan eredeti jelleget, melylyel a régi magyar társadalom kivált, és hogy a vidék téli szórakozásaiban oly poézis van, amivel a városi szezon nem bírhat. Igaz, vannak ilyen vidékek is jobban mondva, akadnak vidékenként egyes családok, amelyek megtartották a vidéki társas életnek romlatlan jelleget, akik érdeklődni tudnak a társadalmi és közművelődési mozgalmak iránt; de az ilyenek napról napra fogynak.

Mi úgy képzeljük a dolgot, hogy a falusi intelligens embereknek igen szép terük nyilvanulhatna a nép vezetését és művelését illetőleg. Mert hiszen itt van az idő, hogy a lelki táplálékra is okvetlen szüksége van a magyar föld népének. Izléséről már is beszélhetünk, amennyiben egészséges észszel gyűlöli a szertelent, az obskurust, a frívolt. Mindezekből azonban nem az következik, hogy a nép izlésének fejlesztésére mit sem kell tennünk. Ellenkezőleg, azon legyünk, hogy a nép lelke az ő egészséges izlésének megfelelő táplálékot kapjon. Mert habár nem is hallatszik fel az egykori „panem et circenses”, a római nép zendülése történelmi tanúság, hogy a népnek szórakozás kell. Akik a népre befolyást gyakorolhatnak vidéki helyeken, azoknak figyelmet kell vetniök a népre, hogy a józan s hazafias felfogás mezejéről szórakozás hiányában le ne szorítottassanak. És e tekintetben a nép már veszélyeztetve van, s kar lenne, ha az optimizmus meg tovább is visszatartaná a vidék élökébbjeit a nép jó izlésének és hazafias felfogásának további fejlesztésétől.

S éppen ez az, amiért e sorokat írjuk. A vidéki társadalom alkotó elemeihez akarunk szólani, hogy a nép hazafias művelését el ne hanyagolják, továbbá, hogy gondoskodjanak általános intellektuális színvonal emeléséről, az érintkezési formák megválasztásáról, amelyek a részeket egytve tömörítik.

Fogjanak kezét a társadalomalkotó tényezők a mélységnek mind a két szelén: egyik is segítsen, a másik se vonuljon hátra, mikor az ellentéteket áthidalni akarják. Ki-ki adja legjobb akaratát a munkához s vegyen abban részt mindaz, akinek ez társadalmi állásánál fogva egyébként is hivatása.

Mert míg a városokban az élénk, lüktető társasélet megteremtésére irányzott törekvéseknek inkább kényelmi vagy legjobb esetben önművelődési végeztelje van, a vidéken magasabb érdekek kívánják a magyar társadalom tömörülését, egybeforrását. Ez a magasabb eszme pedig állami fennállásunk, letelünk biztosítása, hogy egy jól szervezett, összetartó, erős magyar vidéki társadalmi élet keletkezzék, mely erősebb, pezsgőbb szellemi fönyre által maga légkörébe vonzza a disszidens elemeket és hogy magyar legyen e hazában mindenki, akit az ég s föld itt betakar.

Levelezés.

Balázsfalva, 1895. aug. 30.

A román közművelődési egyesület, az u. n. „Asociatiunea transilvanei pentru literatura romana si cultura populului roman”, évi rendes közgyűlését e hó 27-én és 28-án tartotta meg Balázsfalván Moldován kanonok elnöke alatt, melyen részt vett az érsek-metropolita ur is. Örömmel konstatalhatjuk, hogy a két napig tartott gyűlésezés tisztán kulturális terepen mozgott és úgy az intéző körök, mint a résztvevők tartózkodtak minden a kulturát nem érintő kérdés vitatásától. Az első nap tárgysorozatát inkább az egylet kormányzására irányuló alaki kérdések megvitatása képezte, míg a közművelődést érintő kérdések és előadások a második nap tárgysorozatát képezték. A többiek között e napon tartotta Pap Gábor kanonok felolvasását: A régi rómaiak temetkezéséről, ekkor választották meg Waigand nemetörzsi tanárt tiszteletbeli tagnak a románok iránt tanúsított érdeklődésért és határozták el, hogy az egylet jövő évi gyűlését Lugoson tartandja.

A gyűlések után mindkét napon „banquet” volt. Az első a „Parku”-féle vendéglőben, melyen mintegy 350-en vettek részt. A felköszöntők sorában különösen kiemelendő a Dr. Bunea Ágoston érseki titkár felköszöntője, mely noha szenvedélyesség tekintetében nemely helyen tulesapott a kellő határon, de egészen kulturális jellegű volt és mely szép előadásával teljesen magával ragadta a közönséget. Hasonló szellemű volt Barbulovics vikárius beszéde is.

A második napon Mihályi Viktor érsek metropolita ur adott ebédet az egylet tiszteletére, mely a késő délutáni órákig tartott és melynek végeztével befejezést nyert az egylet közgyűlése is. A közgyűlésen láttuk Romániából Elefteresku, Hentescu tanárokat, Hodos századost, Lazureán mérnököt, Popescu távirászt és Vasilin tenoristát, kik azonban — elég tapintatosan — tartózkodtak minden nyilvános, aktív szerepléstől.

A megtartott közgyűlés, tekintve a résztvevők nagy számát, — lehetnek vagy 500-an a társadalom minden osztályából — készít minket is annak kijelentésére és magyar közönségünk figyelmeztetésére, hogy egy közművelődési egyesület valóban csak úgy prosperálhat, ha annak működése a közönség részéről ép oly érdekléssel kísértetik, mint pl. érdeklődik a román közönség saját egylete iránt. Ez jó példa lehet a mi közönségünknek is, hogy saját egyleteit is hasonlóan pártolja, mint teszi azt a román közönség Balázsfalván. A közgyűlést érdekes koncert és táncestetély fejezte be, mely hogy kizárólag román jellegű volt, talán említeni is fölösleges.

Z.

Verespataki levél.

(Jubileum. — Építkezések. — Verespatak szépülése — Egy pár szó Verespatak anyagi helyzetéről.)

A verespataki járáshoz tartozó községek tisztviselői f. év és hó 25-én szeretett fő szolgabirájuk Imreh Károly urat 10 éves szolgálatának betöltése alkalmával fényes ovációkban részesítették. Az összes községi tisztviselők fent írt nap d. e. 11 órakor Imreh Károly főszolgabíró lakására vonultak, hol az ünnepeletet Jánky Kálmán, Verespatak bírája üdvözölte és ugyanakkor egy igen szép — az összes k. tisztviselők aláírását tartalmazó — albumot nyújtott át neki. Hogy ezen ünnepelet — mely a legnagyobb titokban készítettett elő — a tisztviselők főnökük iránt érzett tiszteletük kifolyása, az üdvözölő bíró következő szavai is igazolják:

„Nem a szolgáló hízélgés, nem a feltűnési vágy hozott minket becses személyed elé, hanem szívünk meleg szeretete, melyet a te nemes jellemed, páratlan igazságosságod, önzetelen részrehajlatlanságod fejlesztett ki keblünkben s amelyet csak most, tíz éves szolgáló betöltésekor adatott alkalom azt irántad nyilvánosan kimutatni.”

A főszolgabíró meghatva köszönte meg a k. tisztviselők lelkes figyelmét s ugyanakkor kötelességük — mint eddig — további hű és pontos teljesítését, különösen pedig az állami anyakönyvvezetés s ezzel kapcsolatos többi törvények szigorú betartását lelkükre kötötte.

E után a k. tisztviselők nevében Jánky Kálmán az ünnepeletet s kedves nejét a kaszinó nagy-teremben tartandó diszebedre hívta meg.

Pont egy órakor kezdetét vette a diszebed. Tosztok előtt a vármegye megbízásából Jánky Kálmán felolvasta ennek a főszolgabíróhoz intézett üdvözölő iratát, amelyet az ünnepelet meghatva vett tudomásul s a mely a k. tisztviselők körében nagy lelkesültséget szült. látván, hogy a megye is velük érez s ünnepeletük tapintatosságát ezzel szaukcionálja. Az első tosztot Jánky Kálmán mondta O Felsége a királyra, melyet a jelenlevők — csupán az ünnepelet s a községi tisztviselői kar — felállva hallgattak végig. Tóth Kálmán a főispánért, Jánky Kálmán az alispánért, Toth Kálmán az ünnepeletért; Jánky Kálmán a m. főjegyzőért emelt poharat. Közbe-közbe a jelenlevők közül egyesekért mondatott toszt.

Az ebéd lelkes hangulatban folyt és ért véget d. u. 6 órakor, amidőn az ünnepelet lelkes éljenzések között eltávozott. s ezzel a szép ünnepelet véget ért, melylyel nem csak az ünnepeletet hanem önmagát is megtisztelte a verespataki járáshoz tartozó községek tisztviselői kar, kimutatva azt, hogy feltudják fogni főnökük terhes és felelősségteljes kötelességét és ugyanakkor neki szeretetük, tiszteletük ily impozáns kimutatása által annál nagyobb teljesítésére lelkesültséget és erőt ad.

Soká éljen Imreh Károly főszolgabíró, sok ily főszolgabíró és sok ily k. tisztviselői-kart hazánkunk!

Az ételek s a bor kiténő volt; az előbbi Dancs György vendéglőst, az utóbbi Baricz Viktor körjegyzőt dícséri.

A zene kiténő volt. Gyucz zenekara felülmulta önmagát. Oly szépen, oly preczizitással rég nem hallottam őket zenélni!

Verespatak most alapjából fel van forgatva. U. i. most épül az új község-ház, jegyzői lak, a római kath. egyház új üzleti helyisége, egy néhány privát ház, most kövezik a piacot s főbb utcáit; egy új vízvezeték készül, a régit pedig kijavítják. Mindezek — az új község-ház kivételével, mely csak jövő év augusztus 1-én lesz készen — f. év október 31-én teljesen be lesznek fejezve.

Hogy ezeknek létesítése mennyire szépíti Verespatakot, azt szükségtelen mondanom, csak annyit jegyzek meg: amióta Verespatak elvált Abrudbányától s önálló község lett, ily számos, diszes és közhasznú épületek és egyéb a közegészségre nézve oly fontos intézkedések nem épültek, nem létesítettek. Hogy kinek érdeme mindez, azt nem árulom el, mert azok úgy is megleglik jutalmukat abban, ha látják, hogy tervük —

mely nemes és önzésnélküli volt — megvalósul s ezzel Verespatak nagyot halad. Hanem Verespatak közönségét és intelligens képviselő-testületét, mely a szép terv keresztül viheréséhez oly lelkesültséggel járult, ki kell emelnem s nyilvánosan megdicsérem, mert mit ér a közjó iránti önzéstelen lelkesültség, mit ér ennek elérhetése iránti legszebb terv is, ha nincs ki azokat megértse, átörözze s áldozatkészségével azt megvalósítani is segítse? Tehát a főérdem Verespatak nemes közönségéé és képviselő-testületéé. Soká eljenek!

Verespatak, hogy ezen díszére váró építkezéseket keresztülvihesse, saját pénztárából 35.000 frtot vett fel kölcsön, amelyet emjgy fizet vissza:

Minden év lezárt számadásaiból mutatkozó felesleg, de minden körülmények között e célra évenként 325 frt tétetik felre és kamatoztatik; ily módon legfőlebb 25 év alatt ezen összeg teljesen visszatérül.

Nem lesz tán érdektelen Verespatak nagyközség anyagi helyzetéről is megemlékezniem.

Verespataknak ingói, ingatlanjai, javadalmi, papírjainak értéke a kétszázezeret meghaladja. A jövő évi költségvetése pedig:

Bevétel előirányozva: 9174 frt 52 kr.
Kiadás előirányozva: 8662 frt 11 kr.

Többlet 512 frt 41 kr.

Tehát, dacára az építkezések folytán beállott nagy jövedelemcsökkenésnek (35.000 frtnak $4\frac{1}{2}\%$), a községi háztartásban zavar nem állott elő, sőt most is pluszra van bizonyos kilátásunk.

Rovatalunk van, — mint eddig is — az ugynevezett „bakter-rovatal“, mely 10% s mely a föld- s banya-adó kivételével az összes adónemeket érdekli. De ha tekintetbe vesszük, hogy a község közönségére kirótt megyei pótdadót a község pénztára fizeti, bátran mondhatjuk, hogy rovatalt Verespatak közönsége alig fizet $3-4\%$ -ot.

Megjegyzem, hogy a költségvetési előirányzatot alapos realitással készítették el az arra hivatottak s azt alaposan átvizsgálva, nincs okunk annak helyességében kételkedni, annál inkább nincs, mert mint láttuk, a kiadásokat bőven és a bevételeket szűken irányozták elő s ily állásban a dolgoknak a jövő évben 1000 frton felüli pluszsal van reményességünk az 1896. évi számadásokat lezárhatni, valamint az ideit is.

Egy ős bennszülött.

Vegyes hírek.

— **Áthelyezés és megbízás.** A vallás-és közoktatásügyi miniszter Sipos Elek csombordi állami iskolai tanítót a gyulafehérvári állami elemi iskolához jelen minőségében áthelyezte és az igazgatói teendőkkel megbízta.

— **Eljegyzés.** Imreh József, Gyulafehérvár sz. kir. város főjegyzője, folyó hó 25-én tartotta eljegyzését magyar-forrói birtokos Bedő Sámuel kedves leányával, Irmával. Gratulálunk.

— **Hymen.** Herberth Gyula, a Klemm Pál féle fűtlet-vállalat hivatalnok, folyó hó 27-kén tartotta esküvőjét Oszás Vilmával, Oszás János szászvárosi városi számtiszt kedves és művelt leányával. Állandó boldogságot kívánunk az új párnak.

— **Tűzoltók kitüntetésé.** Mint már lapunk 34-ik számában jeleztük, derek tűzoltóink az országos tűzoltó-szövetség által bérczes kis hazánk vezérvárosában mult hó 18., 19., 20-án tartott kongresszuson és ezzel kapcsolatos versenyekben is részt vettek, ahol is derekasan megállották helyüket, kiváltkép kitüntek fegyelmezetségükkel és katonai magatartásukkal, miért is bőven részesültek tapsokban. A szivattyu gyors szerelésében tanúsított precíz magatartásukért tűzoltóinkat a verseny juryje kitüntetésre érdemesnek tartván, egy diszoklevéllel tüntették ki az egyletet, melynek szövegét ez

alkalommal nyilvánoságra akartuk hozni, azonban az még mai napig sem érkezvén meg, nem tehetjük s ezért késett szerény referádánk is.

— **Figyelmeztetés.** Nagyenyedi ev. ref. egyházunkban az ifjabb lelkesi állás megüresedése folytán a lelkészválasztásra jogosult egyháztagnok betürendes névsora egyházi törvényeink 196. §. értelmében összeállítván, a templomban f. hó 25-én bemutatás után folyó augusztus hó 26-tól kezdődőleg tíz napra, azaz szeptember hó 6-án este 8 óráig a várbeli ref. lelkesi hivatalban közszemlére kitétetett, mely idő alatt ellene fölszólamlásra (jogosult egyének kihagyása vagy nemjogosultaknak fölvétele ellen) bármely választó állhat be. Gáspár János, ev. ref. egyházközségi főgondnok.

— **A nagy-enyedi ev. ref. Bethlen-kollégium** 1894—95. tanévi értesítője igen csinos kiadásban ifj. Cerner József könyvnyomdájából megjelent. Nagy Lajos tartalmas évszázó beszéde élénk összefoglalata a kollégium szellemi és anyagi életének. 16 rendes, 1 helyettes, 5 segéd-tanár, 4 szaktanító és 3 ideigl. köztanító tanította az 598 számot tevő ifjúságot, kik közül a gimnáziumban jelesen képesítették: I. Borne-missza Karoly, Borbely Gyula, Dózsa Jenő; II. oszt. Demeter Béla, Makkai Ernő, Meesér Endre, Pásztóhy József; III. oszt. Debreczeni Lőrincz, Elekes Károly, Székely Endre; IV. oszt. Málnási Károly, Turóczy Gyula; V. oszt. Kozma Gyula, Kristóf György; VI. oszt. Lőte Pál, Sebestyén Kálmán; VIII. oszt. Fülöp Ferencz, Makkai László. Érdekes, hogy a tanító-képezdén több ifju hölgy tett szép eredményü magántanulói vizsgálatot, így: Makkai Nelli, Székely Katinka, Zaida Adél, Asztalos Ilona, Elekes Katinka, Szilágyi Róza, Váro Jolán.

— **Emlékbeszédek** Hegedüs János, Józsa Zsigmond és Z. Kiss Albert theol. akadémiai tanárok fölött. Szomorú, de igaz kegyelettel és szeretettel elmondott emléksorok ezek, melyeket 1894. június 24-én Makkai Domokos és immár néhai Berde Sándor tanárok tartottak. Aki a tragikum csapása alatt szenvedett enyedi theol. akadémianak e jeles tanárait s velök egy korszak történetét akarja ismerni, olvassa el e fűzetet.

— **Nagy tűzvész** pusztított augusztus 30-án délután Felenyeden, mely a kenderpozdorja közt játszó gyermekek gondatlanságából eredett. 16 gazda telke mindenestől égett le, kik ezzel a legnagyobb nyomorba jutottak. Az önkéntes tűzoltók gyorsan kivonultak s kivált uj fecskendőjükkal sokat segítettek. De ott volt a honvédség is, önfeláldozással mentve, védve, amit lehetett. Kérjük olvasóinkat, gyűjtsenek segílyt a szegény felenyedieknek.

— **Ajándékozás.** Szabó Ferencz németeleméri plébános ajándékából az E. M. K. E. főtitkári hivatala Nagy-Enyed város képviselő-testülete által létesítendő népkönyvtár gyarapítása végett 20 drb tudományos művet küldött ajándékba egész díjmentesen. Ugyanezen művek — mint halljuk — a polgári leányiskola könyvtára részére is megküldettek.

— **Értesítés.** A n.-enyedi róm. kath. elemi fiu- és leányiskolába az 1895—96. tanévre a tanulóknak beírása f. évi szeptember 2., 3. és 4. napjain lesz. Az ünnepi „Veni Sancte“ szeptember 5-én reggeli 7 órakor fog tartatni, melynek végeztével megnyit-

tatik ez iskolai év. N.-Enyed, 1895. aug. 30-án. Deli Ödön, r. k. lelkész, el. isk. igazgató.

— **Táncztanulás.** Major István kolozsvári táncz- és vívómester a napokban városukba érkezik, hogy tanítását megkezdje. A mamák körében már is élénk érzemcsere tárgyát képezi az alakítandó táncziskolák növendékeinek toborzása és az alkalmas helyiségnek kiszemelése.

— **Bábaképző tanfolyam.** A kolozsvári egyetemen erdélyrészi szegény bábánövendékek számára rendszeresített 18 ösztöndíjas állomás, melyeknek mindegyike után az illetők az 5 hónapig tartó tanfolyam alatt 15 frtos havi egyenlő részletekben fizetendő 50 krnyi napidíjban részesülnek fejtenként, az 1896. évi január hó 12-én kezdődő tanfolyam idejére be fogván tölteni, az erre pályázni szándékozók bélyegtelen kérvényeiket november hó 1-ig Nagy-Enyed város tanácsához adják be.

Csarnok.

Budapesti figurák.

Irta: Marót János.

I.

Kávéházi bennszülött.

Minden kávéháznak megvan a maga bennszülöttje. Ott találd őt reggel, ott találd ebéd után, de ott találd este is. Sőt a lumpok vallomása szerint éjszaka is ott van, míg a hajnal fölöslegessé nem teszi a villamos lámpák fehér fényét. Ebből kiviláglik, hogy lakása nincs, azaz hogy inkább a kávéház a lakása, valamint a kávéház a lelke és éltető eleme. A kávé őt megtűri helyiségében és pedig azon egyszerű okból, mert ha nem is tűrné meg, mégsem tudna megszabadulni tőle. A pinczér is szemet huny neki, noha hasznát tőle nem vár, sőt ellenkezőleg kárára van.

Sajnálkozik rajta!

Kávéházi bennszülött Budapestén csak az lehet, kinek erre talentuma van. Önálló mesterség ez, vagyis inkább művészet, melyet, ha valaki ügyesen kezel, mondhatni urasan megel belőle.

A kávéházi bennszülöttnek a nap folyamán, azaz reggeltől estig semmi dolga nincs a kávéházban. Unalmában a lapokat böngészi, a járó-kelöket bámulja a nagy tükröablak mögöl és közbe-közbe bóbiskol egyet egy sőt, elhagyatott sarokban. Délután rend szerint partnerül ajánlkozik hol a billiard-játékban, hol a kártya-asztalnál és ilyenkor szert tesz egy-két jó szivarra vagy összenyer egy kis apró pénzt az unatkozó nyárs-polgároktól. Mert az magától értetődik, hogy a kávéházi játékokat kintőnen érti s ha esetlegesen szemfülebb játékkal kerül össze, akkor is van valami módszere, mely győzelemhez segíti. Ezt a módszert ő ügyességnek nevezi, míg mi azt mondjuk rá, hogy: család.

Az esteli nyolcz óra, mikor a női zenekar elhelyezkedik a podiumon, hogy egy unalmas keringővel bevezetője legyen a kávéházi életnek, a kávéházi bennszülöttnek is megadja az időpontot működésének megkezdésére. Van idő, mikor kárba vesz minden igyekezete és megéri a hajnal pirkadását, anélkül, hogy malmára vizet hajtania sikerült volna. Az ily meddő éjszakát azonban busásan behozza a rá következő éjszaka, mert Budapestén mindig akad mulatni vágyó ember, műnyelven b a l e k, aki örül és megtisztelve érzi magát, ha a kávéház bennszülöttje segítségére van bankóinak elpusztításában.

A kávéházi bennszülött ur, és urnak hirdeti magát minden szavával. És valóban, avatatlan szem maga is uriembernek látja őt és első pillanatban kész elismerni, hogy gentleman-nel van dolga. De ha véletlenségből szemügyre veszi őt és nappali világitás-

ban kerül eléje, rögtön megfogamzik fejében az ítélet s e percztől fogva tán többre becsüli a megvasalt rabot, kit a szükség hajtott törvényellenes eselekedetre, mint egy ily kávéházi, uri beenszüllöttet.

A kávéházi beenszüllött — daczára uri hajlamainak — egyazon szimpátiával közeledik munkásember vagy uriember felé. A fő csupán az, hogy pénzt és költsékezési vágyat fedezzen fel bennük.

Amint a zenekar eljátszotta nyitányát, már is feltűnik itt-ott egy-egy vendég, kinek a szeme elárulja, hogy mulató kedve vagyon. A kávéházi beenszüllött akkor már kezdi kivetni halóját és valami uton-módon annak az asztalához férközik, kit magának, veleszületett tehetségével fogva, kiszemelt. Bemutatáskor rend szerint hangzatos czimeket használ, mert imponálni akar velük.

„Kis- és nagyhalmi Kis Jenő.”

Azután lassan és rendszeresen hozzáfog a nógatáshoz, hogy áldozata italokat rendeljen, miközben nem szűnik meg szellemeskedni, bon mot-akat gyártani és hízelegni. Természetesen ő tölt s ő unszolja ivásra örökös koczintásával a balekot. Többször ártatlan játékkal áll elő, teszem azt gyufaszálak húzásával, melyet tisztán időtöltésből ajánl fel, de az érdekesség szempontjából pénzbeli fogadásokkal köt össze. Az ártatlannak mondott játék fortelyát jól érti s így nem esoda, ha mindig ő söpri be a tétet, miközben mosolyogva szól:

— Sajnálom, hogy felajánlottam a játékot. Szinte restelem ezt a kutya szerencsét!

Az áldozatot reggel felé elázott állapotban haza küldi. Utolsó fogásul azonban el nem felejt egy kis összeget tőle kölcsön kérni azon te-tu barátság alapján, mely az éjszaka támadt közöttük. Persze arra számít, hogy józan eszével az majd nem emlékszik vissza e csekély, baráti szívessegre.

Mikor ismét egyedül van, az elért eredményt kezdi latolgatni. Örömmel tapasztalja, hogy egy kis pénzzag áramlik ki zsebéből; valamint mosolyt hoz ajkára az is, hogy jól lakott s sokat ivott.

A kávéházban mindenki örül annak, ha a beenszüllött jó fogást csinált. Örül a kávé, mert helyiségének ez az elősködője ilyenkor eltűnik a kávéházból, örül a főpinczér, mivel sikertelen esték alkalmával tiztizenöt csaszárzsemlejét pusztítja el és örökösen „P i n c z é r!” után kiabál.

— Hozzon már egy pohár vizet! teszi aztán hozzá, még pedig oly arrogáns, parancsoló hangon, mintha legalább is a pezsgő-fogyasztó publikum köze tartoznék.

A kávéházi beenszüllött szerencsésének a fehérbe öltözött női zenekar is örvend, mert hiszen ily alkalommal bekében maradnak részéről és nem háborgatja őket türhetetlen szerelmi vallomásokkal, melyekben még az e fajta fohászok sem szokatlanok:

— Amanda nagysád! fizessen egy fehér kávéval habbal!

A kávéházi beenszüllött, hogy egy hozzá illo, de nem éppen irodalmi hasonlattal éljek, olyan, mint a poloska.

Szentelen, másokon elősködik és nem használ ellene semmiféle Tirgram avagy Zacherlin. Tűrnünk kell őt.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó: CIRNER J. JÓZSEF.

Ifj. Cirner József könyvnyomdája, Nagy-Enyeden.

Henneberg-selyem

osakis akkor valódi, ha közvetlen gyárból rendelik — fekete, fehér és színeseket 35 krtól 14 frt 65 krig méterenkint — sima, esikos, koczázott mintázottakat, damasztot (t. b. mintegy 240 különböző minőség és 2000 mintázatban) stb. postabér- és vámmentesen a házhoz szállítva és mintákat posta fordultával küld: Henneberg G. (cs. k. udvariszállító) selyemgyára Zürichben. Svájzbacsimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintézetnek.

(1)

Hirdetmény.

Az ev. ref. Bethlen-főiskola miriszlói 20¹/₂ hold területű szőlőjét 6 évre, 1896. marczius 1-től 1902. február hó 28-ig terjedő időre nyílt árverés útján részbenmivelésre kiadja.

A főiskola kikiáltási részese-dési hányada a termés 34 százalada.

Az árverés f. évi szeptember 22-én d. u. 11 órakor fog megtartatni Nagy-Enyeden a főiskola jogügyi és jószágigazgatósági irodájában, hol az árverési feltételek megelőzőleg is a hivatalos órák alatt betekintheők.

Bánatpénzül 100 frt teendő le készpénzben, vagy óvadékképes érték-papírban.

Zárt ajánlatok az árverés napjáiig (1895. szept. 22. d. e. 11 óráig) beadandók, melyekhez a 100 frt bánatpénz szintén csatolandó.

Nagy-Enyed, 1895. aug. 29.

A Bethlen-főiskola jog- és jószágigazgatósága.

1—3

Sz. 2527—1895.

közig.

Pályázati hirdetmény.

Also-Fehér vármegye Alvincz - Borberek - Sibisán egyesült községek Borberek községrészében rendszeresített segédjegyzői állásra, melylyel évi 400 frt fizetés és a dologi kiadások (szállás, irodahelyiség stb.) fedezésére évi 100 frt van összekötve, ezen pályázatot nyitok s felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy sajátkezüleg irt folyamodványaikat, az iskolai képzettség, nyelvismeret és eddigi közszolgálatukra vonatkozó, valamint az 1886. évi I. t.-cz. 6. §-ában jelzett minősítést igazoló okmányokkal felszerelten, 1895. év szept. 11. hó délelőtti 11 órájáig ide adják be, mivel ellenesetben tekintetbe vetetni nem fognak.

A megválasztandó segédjegyző az anyakönyv vezetésével is meg lesz bízva. A választás Alvincz község-házánál **1805. év szeptember hó 12-én d. e. 10 órakor** fog megtartatni.

Az alvinczi járás főszolgabirájától.

Alvinczen, 1895. aug. hó 30-án.

Damó Vilmos,
főszolgabiró.

1—1

297. szám 1895.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a pozsonyi kir. járásbíróság 1894. évi 15561/894. számú végzése következtében dr. Gombai László ügyvéd által képviselt Tausky J. fia ezeg javára László József és t. ellen 53 frt 36 kr s jár. erejéig foganatosított ki-éltési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 484 frtra becsült a foglaltási jegyzőkönyvben 1—7 tétel alatt előforduló butorok, 1 vadiszfogyver és 1 drb biczikliből álló ingóságok nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a marosújvári kir. járásbíróság 948—1895. sz. végzése folytán 53 frt 36 kr tőkekövetelés, ennek 1894. évi január hó 1-ső napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 33 frt 35 krtban bíróság mar megállapított költségek erejéig Maros-Ujvár község-házánál leendő eszközölésére 1895. évi szeptember hó 11-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűztik és ahhoz a veni szándékozók oly megjelnyezéssel hivának meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107 és 108 §-a értelmében

készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérnek becsáron alul is el fognak adatni

Kelt Maros-Ujvárt, 1895. évi aug. hó 21. napján.

Dergán János,
kir. bírósági végrehajtó.

83. szám

A. j. 1895.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú pénzügyi m. kir. miniszterium az 1895. évi augusztus hó 10-én kelt 55882. sz. rendeletével a torda—nagyszeben—brassói államut 68. 69. szakaszban lévő marosportusi nagy Maroshid helyreállítását 898 frt 44 kr összeg erejéig engedélyezte.

A fent említett munkálatok foganatosításának biztosítása czéljából az **1895. évi szeptember hó 20-ik napjának d. e. 10 órájára** az alsófehérmegyei m. kir. p. ü. igazgatósági hivatal-helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtók felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó s a részletes feltételekben előirt 5%-nyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat kitűzött nap d. e. 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vetetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett magy. kir. pénzügyig. a rendes hivatalos órákban, naponkint megtekintheők.

Nagy-Enyed, 1895. aug. 28.

Tóth,

h. pénzügyigazgató.

1—1

Eladó házak.

A Szentkirály-utcza 47. házszám alatti lakóházak egyenként vagy együtt örök áron eladók. Értekezhetni a háztulajdonosnénál.

2—2

A nagyenyedi Bethlen-kollégium jogügy- és jószágigazgatójától.

Sz. 1392—1895.

Bérleti hirdetmény.

A Bethlen-főiskola tulajdonát képező, Nagy-Enyeden „Vár” 17. szám alatt levő

MACTÁR

helyiség 1896. január 1-én kezdve 6 egymásután következő évre nyílt árverésen hasznbérbe adatik.

Az árverés f. évi szeptember hó 3-án d. e. 11 órakor fog megtartatni alulirt hivatalos helyiségben, hol az árverési feltételek már mostantól kezdve a hivatalos órák alatt betekintheők.

Nagy-Enyed, 1895. aug. 14.

A Bethlen-főiskola jog- és jószágigazgatósága.

3—3

Makk- és tölgyhaszonfa-eladás.

A nagyenyedi ref. Bethlen-főiskola **felenyed—muzsinai** igen jó fekvésű, a vasuttol 4 kilométerre fekvő 2892 holdas szálterdejének i. i. **tölgymakk-termése** Nagy-Enyeden, a főiskola jogügyi és jószágigazgatóságánál **f. évi szeptember hó 17-én délelőtt 10 órakor árverésen el fog adatni.**

A feltételek ugyanott megtekinthetők. Ugyancsak a ref. Bethlen-főiskolánál a vasuttol 1/4 km-re fekvő faraktárban 3-tól 7 és több méter hosszúságú, 40–50 cm. átmérőjű 340 drb. vagyis ugy 300 m.-nyi **rönk és szálfá** kapható jutányos áron; de vevő kerestetik a következő télen vágandó 700 m.-nyi hasonló minőségű tölgyhaszonfára is.

Nagy-Enyeden, 1895. aug. 22.

A Bethlen-főiskola
jog- és jószágigazgatósága.

4466—1895. tkvi.

Hirdetmény.

Lőrinczréve község telekkönyve tagosítás folytán az 1869. évi 2579. számú szabályrendeletre képest átalakították és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886. XXIX., az 1889. XXXVIII. és az 1891. XVI. törvényzikkék a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. XXIX. törvényzikkékben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosítottatik.

E célból az átalakítási előmunkákat hitelesítése és a helyszíni eljárás a nevezett községben **1895. október hó 5-én** fog kezdődni.

Ennélfogva felhivatnak:

1. az összes érdekelt, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen, vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az új telekkönyvi tervezet ellen netalán észrevételeiket annál bizonyosabban adják be, mert a régi telekkönyv végleges átalakítása után a téves átvezetéstől eredhető kifogásokat jöhliszemü harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik;

2. mindazok, akik a telekkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt a közzétett határnapon kezdődő eljárás folyamata alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okirataikat mutassák fel;

3. mindazok, akik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírássra az 1886. XXIX. t.-cz. 15—18. és az 1889. XXXVIII. t.-cz. 5. 6. 7. és 9. §-ai

értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogaikat ezen uton nem érvényesíthetik és a bélyeg- és illeték-elengedési kedvezménytől is elesnek;

4. azok, kiknek javára tényleg már megszünt követelésre vonatkozó zálog, vagy megszünt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve, ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, illetve, hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

A kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Nagy-Enyed, 1895. márczius 27-én.

Csernátóni Vajda Péter,

3—3

kir. jbiró.

A brassói portland-cement-gyár

ajánlja legkitünőbb

PORTLAND-CEMENTJÉT

felelősség mellett **folyton egyenlő és teljesen megbízható** minőségben, bármely vasuti állomáshoz szállítva, a legolcsóbb árban.

Nagy-Enyeden kapható: **Winkler János** urnál, ahol

Roman-cement

mindig legjobb minőségben található.

21—24

Ajánlom a t. közönségnek a **frissen érkezett**

BÜKSZÁDI,

Baross, borszéki, budai, gieshübli, Margit, Selters, carlsbadi, mühlbrunni, Sprudel és Salvator gyógyvizeket.

Pár nap múlva érkezik a friss töltésű **Répati** viz, mely kitünő vizet mindig raktáron tartok.

Együttal felhívom nagybecsü figyelmüket a raktáromban levő, **legjobb**nak elismert **beocsini**

PORTLAND és ROMAN CEMENTRE,

melyek nálam **gyári árban** kaphatók.

Teljes tisztelettel

Bisztricsany Lajos.

Az államilag engedélyezett MAGYAR OSZTÁLYSORSJÁTÉK

I. osztályu nyeremények.
Huzás 1895. október 16—19-ig.

nyeremény	korona	korona
1	80000	80000
1	60000	60000
1	40000	40000
1	30000	30000
1	20000	20000
1	15000	15000
1	10000	10000
2	8000	16000
8	4000	32000
10	2000	20000
13	1000	13000
100	400	40000
860	200	172000
9000	80	720000
10000	nyeremény összesen	1268000

az 1896. ezredéves kiállítás alkalmából.

Kibocsátás 100000 sorsjegy

31,499 nyereménnyel és egy jutalomdíjjal.

A nyeremények minden levonás nélkül fizetettek ki.
A huzások államfelügyelet és kir. közjegyző ellenőrzése mellett történtek.

Legnagyobb nyeremény a legkedvezőbb esetben:

1.000.000

korona.

Az I. osztály huzása után vásárolt sorsjegyekért az I. osztály díja után fizetendő.

II. osztályu nyeremények.

Huzás 1895. december 6—16-ig.

jutalom	korona.	korona.
1	600000	600000
1	400000	400000
1	200000	200000
1	100000	100000
1	50000	50000
2	20000	40000
2	15000	30000
4	10000	40000
10	8000	80000
27	6000	162000
100	2000	200000
200	1000	200000
1150	200	230000
20000	100	2000000
21499	nyeremény és jutalom	4332000

E 49 nyeremény közül az utoljára kihuzott kapja a 600000 korona díjat.

Az I. osztályu sorsjegyek árai:

$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{20}$	sorsjegy.
40.—	4.—	2.—	korona.

A teljes (mindkét osztályra érvényes) sorsjegyek árai:

$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{20}$	teljes sorsjegy.
80.—	8.—	4.—	korona.

Valamennyi sorsjegy a falragaszok által megjelölt eladási helyeken kaphatók.

Budapest, 1895. augusztus hóban.

Andrássy-ut 5. szám.

Magyar Osztálysorsjáték Igazgatóság.

Sorsjegyek eladásra való átvétele iránti megkeresések hozzánk intézendők.

2—6

Első államilag engedélyezett

Magyar Osztálysorsjáték

az Ezredéves kiállítás alkalmából Budapesten, 100,000 sorsjegy,
31499 két osztályba beosztott pénznyereményekkel és egy jutalommal.

5 millió 600,000 korona összértékben

minden levonás nélkül készpénzben fizetendő. — Legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben

egy millió korona.

Első huzás 1895. október 16—19-ig Budapesten.

E szerint ajánlom és utánvét mellett küldök szét

eredeti sorsjegyek az 1-ső osztály részére

$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{20}$	korona.
40.—	20.—	8.—	4.—	2.—	

eredeti teljes sorsjegyek, melyek mind a két huzásra érvényesek

$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{20}$	korona.
80.—	40.—	16.—	8.—	4.—	

Teljes sorsjegyek, amelyek az első osztályban nyereménnyel kihuzatnak, egyszersmind a nyereménnyel az előzőleg a második osztályra vonatkozó betét fizetetik vissza. — Megrendelések postautalvány útján lehetőleg a cím igen pontos megjelölésével kéretnek.

Heintze Károly fő-elárusító, **BUDAPEST,**
Szervita-tér 3.

Check-Conto: Magyar kir. postatakarékpénztár 3960. — Sürgöny-cím: LOTTOHEINTZE Budapest.

Vidéki megrendelők portó fejében 10 fillért, ajánlott levelekért 30 fillért, továbbá minden egyes nyereményjegyzékért 20 fillért sziveskedjenek külön mellékelni.

Lottógyűjtődék, viszont elárusítók és ügynökök **MINDENHOL** felállíttatnak.

2—6